

E C A

Dokument polityki publicznej:

European Citizenship Academy

pistes solidaires

Co-funded by
the European Union

Co-funded by
the European Union

ZREALIZOWANE PRZECZ
pistes solidaires

IN PARTNERSHIP WITH

STRESZCZENIE

Przyszłość Unii Europejskiej (UE) spoczywa na barkach świadomych, zaangażowanych i zjednoczonych obywateli.

Niniejszy dokument strategiczny podkreśla, że kompleksowa Edukacja o Europie (E2E), obejmująca zarówno edukację formalną, jak i pozaformalną, jest niezbędnym fundamentem budowy odpornej, demokratycznej i prosperującej UE przyszłości.

Wzywamy decydentów, instytucje edukacji formalnej oraz organizacje młodzieżowe i zajmujące się edukacją pozaformalną do znaczącego zwiększenia zaangażowania i współpracy w celu zakorzenienia głębszego, ukierunkowanego na działanie rozumienia UE we wszystkich środowiskach edukacyjnych.

Ta inwestycja jest kluczowa dla przeciwdziałania eurosceptycyzmowi, wzmacniania aktywnego obywatelstwa oraz zapewnienia dalszego sukcesu europejskiego projektu.

Projekt European Citizenship Academy (ECA) został uruchomiony w celu opracowania metod, zasobów i dobrych praktyk zebranych w całej Europie, aby proponować i wspierać skuteczną Edukację o Europie (E2E). Przez dwa lata gromadziliśmy opinie młodych ludzi, testowaliśmy narzędzia, gry i ścieżki edukacyjne oraz identyfikowaliśmy, jak i przez kogo cel lepszej edukacji o Europie może zostać osiągnięty.

KONIECZNOŚĆ PROWADZENIA EDUKACJI O EUROPIE (E2E)

Edukacja o Unii Europejskiej nie jest niszową dziedziną akademicką. To kluczowa kompetencja obywatelska, niezbędna dla przetrwania demokracji oraz spójności społecznej.

Dlaczego E2E jest kluczowa dla przyszłości UE?

1. Wzmacnianie demokracji i aktywnego

obywatelstwa: Brak wiedzy na temat instytucji UE, polityk oraz ich bezpośredniego wpływu na codzienne życie sprzyja apatii oraz podatności na dezinformację. E2E wyposaża obywateli, zwłaszcza młodych ludzi, w wiedzę potrzebną do podejmowania świadomych decyzji wyborczych, krytycznej oceny działań UE oraz aktywnego udziału w procesach demokratycznych (np. Europejska Inicjatywa Obywatelska, udział w wyborach do Parlamentu Europejskiego). Jest to kluczowe dla umacniania demokratycznej legitymacji Unii.

2. Budowanie tożsamości europejskiej i spójności: UE

to coś więcej niż jednolity rynek. To wspólny projekt oparty na wspólnych wartościach. E2E wzmacnia poczucie tożsamości europejskiej, współistniejącej z tożsamością narodową i lokalną, oraz promuje wzajemne zrozumienie różnorodnych kultur, historii i perspektyw państw członkowskich. Ta kompetencja międzykulturowa jest kluczowa dla spójności społecznej i solidarności, zwłaszcza wobec wewnętrznych podziałów i zewnętrznych wyzwań.

KONIECZNOŚĆ PROWADZENIA EDUKACJI O EUROPIE (E2E)

3. Przygotowanie do zglobalizowanej przyszłości:

UE jest jednym z głównych aktorów na arenie międzynarodowej. Edukacja, która uwzględnia rolę UE w kwestiach globalnych, takich jak działania na rzecz klimatu, zrównoważony rozwój, transformacja cyfrowa czy polityka zagraniczna, przygotowuje młodych ludzi do bycia świadomymi obywatelami gotowymi stawiać czoła złożonym wyzwaniom transnarodowym, których żadne państwo członkowskie nie jest w stanie podjąć samodzielnie.

4. Zwiększanie szans na zatrudnienie i mobilność:

E2E, szczególnie poprzez programy takie jak Erasmus+ oraz Europejski Obszar Edukacji (EEA), wspiera mobilność edukacyjną i rozwój kompetencji przekrojowych (np. biegłość językowa, praca zespołowa, elastyczność), które są cenione na rynku pracy w całej UE. Zrozumienie polityk UE dotyczących uznawalności kwalifikacji oraz kompetencji cyfrowych stanowi istotną przewagę przyszłych pokoleń.

EDUKACJA O UE. ZIDENTYFIKOWANE WYZWANIA:

Pomimo ogólnie pozytywnego zaangażowania zidentyfikowaliśmy powtarzające się przeszkody:

- Postrzegany dystans i złożoność instytucji UE utrudniają młodym ludziom utożsamienie się z koncepcją obywatelstwa europejskiego.
- Dezinformacja oraz niskie zaufanie do struktur politycznych obniżają motywację młodzieży do uczestnictwa.
- Kwestie społeczno-ekonomiczne oraz problemy lokalne często mają priorytet nad abstrakcyjnymi tematami europejskimi.
- Ograniczone zasoby i czas utrudniają organizacjom przygotowanie interaktywnych, atrakcyjnych treści edukacyjnych.
- Bariery językowe i kulturowe komplikują upowszechnianie wiedzy w zróżnicowanych społecznościach.

EDUKACJA O UE. ZIDENTYFIKOWANE WYZWANIA:

Dobre praktyki i narzędzia

Aby przeciwdziałać tym wyzwaniom, organizacje stosują:

- Narzędzia edukacji pozaformalnej, takie jak odgrywanie ról, debaty, warsztaty i symulacje.
- Cyfrowe i grywalizowane formy nauki, w tym quizy, aplikacje i platformy online.
- Projekty współpracy, np. wymiany w ramach Erasmus+ oraz lokalne partnerstwa ze szkołami i organizacjami pozarządowymi.
- Wykorzystanie mediów społecznościowych do przekazywania wartości UE w sposób przystępny i wizualny.

Metody te wspierają myślenie krytyczne, sprzyjają dialogowi oraz budują poczucie przynależności wśród młodych uczestników.

W RAMACH PROJEKTU ECA WYŁONIŁO SIĘ KILKA POWTARZAJĄCYCH SIĘ PRIORYTETÓW:

1. **Edukacja i świadomość** – silny apel o włączenie edukacji obywatelskiej dotyczącej UE zarówno do edukacji formalnej, jak i pozaformalnej, tak aby była angażująca, inkluzywna i dostępna dla wszystkich.
2. **Uczestnictwo młodzieży** – potrzeba zapewnienia młodym ludziom bardziej znaczącej roli w procesach decyzyjnych UE, obejmującej nie tylko konsultacje, lecz także współtworzenie polityk.
3. **Komunikacja i dostępność** – konieczność bardziej przejrzystej i kreatywnej komunikacji na temat UE, jej celów, praw i możliwości.
4. **Narzędzia cyfrowe i kreatywne** – nacisk na innowacje poprzez gry, media społecznościowe, festiwale i technologie, aby nauka o UE była przystępna i atrakcyjna.
5. **Zrównoważony rozwój i zielone obywatelstwo** – powiązanie edukacji o obywatelstwie UE ze świadomością ekologiczną oraz odpowiedzialnymi postawami na rzecz społeczności.
6. **Włączenie i równość** – wspólne przekonanie, że edukacja obywatelska UE musi odzwierciedlać równość, różnorodność i solidarność.
7. **Mobilność i wymiana** – postulaty dotyczące zapewnienia bardziej dostępnych i sprawiedliwych możliwości transgranicznej nauki i wolontariatu.

ROLA EDUKACJI FORMALNEJ I POZAFORMALNEJ

Osiągnięcie kompleksowej E2E wymaga silnego, synergicznego partnerstwa między edukacją formalną (szkoły, uczelnie) a edukacją pozaformalną (praca z młodzieżą, organizacje społeczeństwa obywatelskiego).

Wkład edukacji formalnej

Edukacja formalna musi integrować tematykę UE w programach nauczania różnych przedmiotów, takich jak historia, wiedza o społeczeństwie, ekonomia czy języki, traktując ją jako kluczowy element edukacji obywatelskiej XXI wieku, a nie dodatkowy moduł.

- Integracja programowa:

Edukacja powinna wykraczać poza podstawowe fakty o instytucjach. Priorytetem staje się krytyczna analiza debat dotyczących polityk UE, jej sukcesów oraz wyzwań.

- Szkolenie nauczycieli:

Niezbędne jest inwestowanie w obowiązkowy, wysokiej jakości rozwój zawodowy nauczycieli, aby dysponowali oni odpowiednią wiedzą i narzędziami dydaktycznymi do prowadzenia angażującego i bezstronnego nauczania o złożonych zagadnieniach UE.

- Promowanie mobilności:

Mobilność uczniów i nauczycieli w ramach programów takich jak Erasmus+ powinna być dostępna, inkluzywna i uznawana za ważny element ścieżki edukacyjnej.

ROLA EDUKACJI FORMALNEJ I POZAFORMALNEJ

Dynamiczna rola edukacji pozaformalnej i pracy z młodzieżą

Organizacje edukacji pozaformalnej (NFE), w tym stowarzyszenia młodzieżowe, mają wyjątkową zdolność realizowania E2E poprzez metody partycypacyjne, oparte na doświadczeniu oraz skoncentrowane na uczącym się.

- **Uczenie przez doświadczenie:**

Edukacja pozaformalna świetnie przekłada abstrakcyjne pojęcia dotyczące UE na konkretne doświadczenia, rozwijając myślenie krytyczne i kompetencje społeczne niezbędne do aktywnego obywatelstwa. Obejmuje to wymiany młodzieżowe, projekty wolontariackie (Europejski Korpus Solidarności), symulacje oraz struktury partycypacji młodzieży.

- **Docieranie do młodzieży marginalizowanej:**

NFE często trafia do młodych ludzi, którzy są wykluczeni lub niezaangażowani w edukację formalną i procesy demokratyczne, oferując im istotną ścieżkę do włączenia obywatelskiego.

- **Szkolenie młodych liderów:**

Wyposażanie pracowników młodzieżowych i wolontariuszy w narzędzia, które pozwalają im pełnić rolę multiplikatorów, prowadzących rozmowy o UE w sposób adekwatny do życia i potrzeb młodych ludzi.

REKOMENDACJE DO WDROŻENIA:

Aby przełożyć tę wizję na rzeczywistość, proponujemy następujące konkretne rekomendacje, uwzględniające zróżnicowane role kluczowych interesariuszy:

DLA INSTYTUCJI UE I KRAJOWYCH DECYDENTÓW POLITYCZNYCH

- Ustanowienie wspólnych unijnych ram kompetencji dla edukacji obywatelskiej o Europie
- Opracowanie niewiążących, lecz powszechnie przyjmowanych ram, opartych na istniejących inicjatywach (np. Ramy odniesienia kompetencji na rzecz kultury demokratycznej Rady Europy), które będą wskazówką dla państw członkowskich w zakresie efektów uczenia się w E2E na wszystkich poziomach edukacji.
- Zapewnienie odpowiedniego i celowego finansowania
- Wydzielenie środków w programach UE (Erasmus Plus, Europejski Korpus Solidarności, Europejski Fundusz Społeczny Plus) przeznaczonych konkretnie na międzysektorowe projekty E2E angażujące szkoły formalne i podmioty NFE, ze szczególnym naciskiem na obywatelstwo europejskie. Sama mobilność zagraniczna, mimo że jest silnym katalizatorem, nie wystarcza do budowania poczucia przynależności do Europy.
- Wprowadzenie obowiązkowej edukacji obywatelskiej o UE
- Wdrożenie lub wzmocnienie obowiązkowego komponentu edukacji obywatelskiej w krajowych programach nauczania, obejmującego aktualne, rzetelne i krytyczne treści dotyczące UE.
- Opracowanie kompleksowej strategii UE w zakresie edukacji obywatelskiej
- Strategia powinna integrować edukację formalną, pozaformalną i cyfrową we wszystkich państwach członkowskich i partnerskich.
- Powiązanie edukacji środowiskowej i obywatelskiej w ramach inicjatyw Europejskiego Zielonego Ładu
- Włączenie zrównoważonego rozwoju jako elementu tożsamości obywatelskiej i odpowiedzialności społecznej.
- Zapewnienie spójności polityk między poszczególnymi Dyrekcjami Generalnymi (Edukacja, Środowisko, Młodzież i Zatrudnienie)
- Nadanie obywatelstwu europejskiemu charakteru tematu przekrojowego we wszystkich inicjatywach skierowanych do młodzieży.

DLA INSTYTUCJI EDUKACJI FORMALNEJ

- Integracja perspektywy UE w różnych przedmiotach
- Szkolenie nauczycieli w zakresie uwzględniania wymiaru europejskiego w rozmaitych obszarach nauczania, od przepisów prawa UE na lekcjach WOS, przez dziedzictwo europejskie na historii, po polityki gospodarcze UE w przedmiotach związanych z przedsiębiorczością i ekonomią.
- Priorytet dla mobilności nauczycieli w Europie
- Aktywne promowanie oraz finansowe wspieranie udziału nauczycieli w mobilnościach Erasmus+, aby umożliwić im bezpośrednie poznanie różnorodności UE i wzbogacenie metod nauczania.
- Opracowanie kursów szkoleniowych dla nauczycieli w zakresie edukacji o Unii Europejskiej
- Zapewnienie nauczycielom dostępu do specjalistycznych szkoleń, które podniosą ich kompetencje w nauczaniu o UE.

DLA EDUKACJI POZAFORMALNEJ I ORGANIZACJI MŁODZIEŻOWYCH

- Systematyzacja współpracy
- Tworzenie formalnych mechanizmów współdziałania na poziomie lokalnym i regionalnym, aby szkoły mogły współpracować z organizacjami młodzieżowymi przy realizacji E2E (np. wspólne projekty, mentoring, programy wymiany).
- Skupienie na dialogu młodzieżowym
- Projektowanie i prowadzenie działań edukacyjnych, które umożliwiają młodym ludziom kształtowanie agendy oraz dyskusję o przyszłości UE poprzez pryzmat ich własnych potrzeb i wartości (np. klimat, zdrowie psychiczne, włączenie społeczne).
- Promowanie narzędzi uczestnictwa demokratycznego
- Aktywne wykorzystanie środowisk edukacji pozaformalnej do nauczania praktycznych umiejętności zaangażowania obywatelskiego, takich jak debata, rzecznictwo czy świadome poruszanie się w cyfrowej sferze publicznej.
- Integracja edukacji o obywatelstwie europejskim w programach nauczania
- Skupienie na uczestnictwie demokratycznym, prawach oraz wartościach europejskich.
- Wsparcie szkolenia kadry
- Zapewnienie nauczycielom oraz pracownikom młodzieżowym możliwości rozwoju zawodowego w zakresie studiów europejskich, zaangażowania obywatelskiego i metod edukacji pozaformalnej.

DLA EDUKACJI POZAFORMALNEJ I ORGANIZACJI MŁODZIEŻOWYCH

- Przeznaczenie ustrukturyzowanego czasu na edukację europejską
- Organizacja corocznych „Tygodni Obywatelstwa Europejskiego” lub modułów tematycznych poświęconych prawom w UE, demokracji i zrównoważonemu rozwojowi.
- Promowanie uczenia się poprzez działanie
- Wykorzystywanie debat, symulacji instytucji UE, projektów społecznych oraz metod partycypacyjnych jako stałych elementów edukacji pozaformalnej.
- Przekładanie wartości UE na działania lokalne
- Projektowanie i realizacja programów edukacji pozaformalnej, które zamieniają wartości europejskie w realne zaangażowanie na rzecz społeczności.
- Tworzenie dostępnych materiałów edukacyjnych
- Opracowanie filmów, zestawów narzędzi, gier i scenariuszy warsztatowych dostępnych we wszystkich językach europejskich.
- Przekazywanie informacji zwrotnych decydentom
- Dostarczanie rekomendacji opartych na oddolnych doświadczeniach z procesami uczenia się i zaangażowania młodych ludzi.
- Wspieranie zielonego i cyfrowego wolontariatu
- Łączenie uczestnictwa obywatelskiego z działaniami na rzecz zrównoważonego rozwoju i rozwoju kompetencji cyfrowych.
- Budowanie sieci współpracy ponad granicami
- Wymiana metod, dobrych praktyk i narzędzi w zakresie edukacji do obywatelstwa europejskiego poprzez partnerstwa międzynarodowe.

PODSUMOWANIE

Aby zbudować pokolenie świadomych, zaangażowanych i odpowiedzialnych obywateli europejskich, Unia Europejska oraz państwa członkowskie muszą przyjąć skoordynowane, inkluzywne i przyszłościowe podejście do edukacji o obywatelstwie europejskim. Wymaga to odejścia od abstrakcyjnych koncepcji i rozproszonych inicjatyw na rzecz systemowego, partycypacyjnego modelu uczenia się, który łączy młodych ludzi bezpośrednio z wartościami, prawami i możliwościami oferowanymi przez Unię Europejską.

Edukacja o obywatelstwie europejskim powinna być integrowana na wszystkich poziomach uczenia się, od szkół i uczelni po edukację pozaformalną i projekty społeczne, z wykorzystaniem innowacyjnych, interaktywnych i kreatywnych metod, które czynią UE namacalną i adekwatną do codziennego życia.

Edukacja o Europie to długoterminowa inwestycja strategiczna, niezbędna do ochrony UE przed fragmentacją oraz zapewnienia ciągłego sukcesu europejskiego projektu.

Wyposażając kolejne pokolenie w wiedzę, umiejętność krytycznego myślenia oraz poczucie współodpowiedzialności, decydenci i podmioty edukacyjne mogą wspólnie budować Unię bardziej odporną, demokratyczną i prawdziwie zjednoczoną. Czas na kompleksowe, skoordynowane działania jest teraz.

CHCESZ WIEDZIEĆ WIĘCEJ?

Odwiedź naszą stronę
internetową
myeurope.academy

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the EACEA. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.